

10. Zahorodnia, L. P (2018). Future Masters' Readiness Structural Components Characteristics to the educational process quality ensuring in the preschool educational institutions /European humanities studies: State and Society. Issue 4(1). Kyiv, Krakow. 2018. 213 pp. 137-148 p. [in Ukrainian].

11. Zadorozhna-Kniahnytska L.V. (2017). Deontological training of education managers in universities: theory and practice: monograph; editor I.V. Sokolova / Mariupol: MSU. 372 p. [in Ukrainian].

12. Zadorozhna-Kniahnytska L.V. (2017). Deontological training of education managers in universities: theory and practice: monograph; editor I.V. Sokolova / Mariupol: MSU. 372 p. [in Ukrainian].

СИСТЕМА ПОДГОТОВКИ МАГІСТРОВ К ОБЕСПЕЧЕННЮ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В УЧРЕЖДЕНИИ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Загородняя Людмила Петровна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры дошкольной педагогики и психологии,
Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

В статье представлено определение понятия «система» и терминов, которые имеют к нему отношение. Раскрыты основные качества системы подготовки магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования как составляющей общей системы профессиональной подготовки специалистов. Дана краткая характеристика ее основных компонентов.

Ключевые слова: система, качества системы, структура системы, система подготовки магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования, готовность магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования.

Отримано редакцією 09.01.2020 р.

УДК 378.011.3-051:373.3

DOI: 10.31376/2410-0897-2020-1-42-19-27

ИНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Бірюк Людмила Яківна

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології початкової освіти
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: kafpipo@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-4940-4228

Пішун Сергій Григорович

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології початкової освіти
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: kafpipo@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-5748-6641

У статті розглянуто роль інтегративного підходу як методологічної основи професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти, з'ясовано основні поняття названого підходу: інтеграція, інтегративний підхід, інтегроване навчання, інтегрований навчальний курс, інтегроване практичне заняття, бінарне заняття. Визначено специфіку проведення інтегрованих практичних занять, зокрема бінарних.

Ключові слова: інтеграція, інтегративний підхід, інтегроване навчання, інтегроване практичне заняття, бінарне заняття.

Постановка проблеми. Швидкість, з якою змінюються реалії третього тисячоліття, нові соціальні виклики – прискореність і непередбачуваність економічного й технічного розвитку, що приводять до негарантованості забезпечення роботою на ринку праці, ставлять на вищий щабель вимоги до підготовки вчителів початкової школи, які мають забезпечити підготовку учнів до життя в сучасному інформаційно насиченому просторі.

Тому в умовах розбудови державності, гуманізації та демократизації суспільства дедалі актуальнішим стає оновлення змісту та підвищення якості освіти у всіх її ланках з метою формування інтелектуальної, соціально активної, креативної та підприємливої

особистості, яка усвідомлює потребу навчатися протягом життя. Це чітко обумовлено Концепцією «Нова українська школа», Законом України «Про освіту», новими стандартами та іншими освітніми нормативно-правовими документами [7; 10].

Відповідно, інтеграційні процеси є пріоритетним напрямом у загальному розвитку освіти й спрямовані на реалізацію багатьох її принципів: від формування цілісної картини світу, планетарного мислення, вміння об'єднати в єдину цілісну систему вузькі галузеві проблеми до реалізації принципу національної спрямованості освіти, що передбачає інтеграцію з національною історією, українською культурою, традиціями, до відкритості освіти, що зумовлює, своєю чергою, інтеграцію у світові освітні простори [10].

Сучасна освіта як феномен суспільного буття характеризується дивертисивністю – наявністю численних напрямів і концепцій, моделей і теорій. Теоретико-методологічна строкатість освітнього простору може уявлятися як хаотична множина, тому виникає необхідність виокремлення певних узагальнених метамodelей-підходів до формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.

Термін «*підхід*» означає загальну вихідну концептуальну позицію, яка є вирішальною у визначенні інших концептуальних положень. Іншими словами, «підхід» – це стратегія навчання. Аналіз теоретичних джерел, тривалий досвід переконують, що професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів ґрунтується на цілому комплексі підходів та визначається дослідниками як методологічна основа для дослідження проблем професійної підготовки майбутніх учителів початкової ланки освіти [17].

Уважаємо, що методологічне значення різнопланових підходів (системного, культурологічного, компетентнісного, аксіологічного тощо) може бути повною мірою реалізоване в освітньому процесі лише на основі застосування *інтегративного (холістського) підходу*.

З огляду на зацікавленість освітньої спільноти в осучасненні й оновленні освітнього процесу нам видається актуальним розглянути такі можливості в перебігу використання вищезазначеного підходу. Його сутність полягає в науково обґрунтованому, органічному взаємопроникненні різних галузей знань з метою оптимізації й підвищення ефективності формування цілісної картини світу студентів у рамках одного предмета.

Інтеграція як педагогічна категорія стає мірилом упорядкованості й цілісності освіти. Проблема інтеграції в освіті привертає увагу широкого кола дослідників, які вважають, що цілісність знань має стати закономірним результатом міжпредметних зв'язків. Ідеї інтеграції й формування цілісних систем знань розробляла більшість видатних педагогів зарубіжжя (В. Ратке, Я. Коменський, Д. Локк, Ж. Руссо, Т. Циллер, П. Робен, Б. Отто, Дж. Дьюї), а також вітчизняні педагоги (К. Ушинський). Особливо широко розгорнулося дослідження проблеми міжпредметних зв'язків у радянській педагогіці та методиці. Міжпредметні зв'язки розглядалися в трьох аспектах: 1) як дидактичний засіб підвищення ефективності засвоєння знань, навичок, умінь; 2) як умова розвитку пізнавальної активності учнів у навчальній діяльності, формування в них пізнавальних інтересів; 3) як засіб реалізації принципів навчання, насамперед науковості.

Суттєвий внесок у визначення ролі міжпредметних зв'язків у навчанні й вихованні, створення передумов інтеграції навчання і виховання на різних засадах зробили дослідники Г. Бельтюкова, В. Горецький, М. Данилов, Б. Єсіпов, І. Зверев, В. Максимова, Ю. Колягін, П. Кулагін, М. Львов, Т. Рамзаєва та ін. Змістовним прикладом побудови інтегрованих навчальних занять у початковій школі відзначався досвід В. Сухомлинського, який проводив уроки мислення й мовлення з молодшими школярами в природі.

Мета: розглянути роль інтегративного підходу як методологічної основи професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти; з'ясувати основні поняття названого підходу: інтеграція, інтегративний підхід, інтегроване навчання, інтегрований навчальний курс, інтегроване практичне заняття, бінарне заняття; визначити специфіку проведення

інтегрованих практичних занять, зокрема бінарних.

Аналіз останніх досліджень. Проблемою інтеграції зацікавилися й наші сучасні дослідники, зокрема філософи (В. Андрущенко, В. Лутай), дидакти (С. Гончаренко, О. Данилюк, І. Козловська, Л. Масол, О. Савченко та ін.).

Український філософ В. Лутай зазначає, що за інтегративного підходу видається можливим по-новому осмислити закономірності історичного розвитку культури, естетичної свідомості суспільства [11]. Автор переконаний, що сучасна філософія освіти, що розробляється на основі синергетичного підходу, відіграє важливу методологічну роль у новому поєднанні всіх предметів освітньої діяльності, де навчання природничих і гуманітарних предметів буде органічно пов'язане між собою, сприятиме взаємопроникненню одного в друге [11].

Дослідниця Л. Масол вважає, що осердям філософських засад є діалектика. «Механізми взаємодії інтеграції та диференціації регулюються універсальним законом єдності й боротьби протилежностей, що передбачає наявність бінарних позицій: аналіз – синтез, абстрагування – конкретизація. Відповідно до цього закону у філософії освіти парні категорії «інтеграція – диференціація» розглядаються як двоєдиний процес, водночас вони й відносно самостійні, і тісно пов'язані, мовби переходять одна в другу. Диференціація створює умови для динамічного розгортання інтеграції. У свою чергу, інтеграція забезпечує основу для поглиблення диференціації [13, с. 8–9]. Отже, аналіз наукових праць дає підстави розглядати інтеграцію в освіті як загальнонаукову методологію.

Сьогодні ідея інтеграції не залишає байдужим не тільки вченого, а й творчого вчителя. Інтеграція – це вже не просто зв'язок між предметами, поєднання декількох навчальних дисциплін на одному уроці – це одна із парадигм професійної й загальної освіти, це новий підхід до формування сучасного компетентного студента/учня. Майбутні вчителі початкових класів повинні чітко усвідомити в процесі професійної підготовки, що інтегрований характер шкільного навчання мови полягає в об'єднанні та взаємодії різнопредметних знань та способів їх застосування, а також в інтегруванні мовленнєвої діяльності з видами діяльності, притаманними молодшому шкільному віку: з ігровою, руховою, музичною, драматичною, художньою, трудовою тощо. Так утворюються спільні зони навчання, виховання, розвитку й цілісного впливу предметів різних освітніх галузей на формування майбутнього професіонала.

Однак єдиного підходу до визначення поняття «інтеграція» ще не склалося. На нашу думку, актуальною і чинною є дефініція цього поняття, запропонована Л. Масол: інтеграція – це стан внутрішньої цілісності, зв'язаності диференційованих частин і функцій системи, а також процес, що веде до такого стану. Інтеграція – утворення або відновлення цілісності – вища форма взаємодії, тому що вона передбачає не лише взаємовплив і взаємозв'язок, а й взаємопроникнення елементів [13, с. 136].

На думку дослідниці Н. Антонової «інтеграція – це процес взаємопроникнення, ущільнення, уніфікації знання, що проявляється через єдність із протилежним йому процесом розчленування, розмежування, диференціації» [1, с. 4].

І. Козловська визначає цей термін як «процес зближення й зв'язку наук, який діє поряд із процесом диференціації, що є вищою формою втілення міжпредметних зв'язків». Такий процес веде до утворення цілісності [9, с. 4].

І. Бех переконаний, що сьогодні інтеграція – важлива передумова сучасної науки й розвитку цивілізації в цілому. Інтеграція розглядається як вимога об'єднання в ціле будь-яких частин чи елементів і є необхідним дидактичним засобом, за допомогою якого можна формувати в учнів цілісну картину світу [2, с. 5–7].

Інтеграція в освіті постає основоположним принципом її організації. Класична інтеграція – це об'єднання. Ключова її перевага – у результаті: ті, хто навчається, отримують не розрізнені знання з окремих галузей, а цілісну картину світу й уміння, необхідні їм у реальному житті. Водночас упровадження інтегрованого підходу в практику освітньої

роботи викликає в педагогів чималі труднощі.

Поняття «інтеграція» має загальнонауковий зміст і часто використовується в дидактиці. У навчальному процесі інтеграція виникла як протилежність диференціації знань. Ґрунтується вона на чотирьох основних принципах:

- 1) учень спирається на знання з багатьох предметів;
- 2) дисципліни взаємопов'язані;
- 3) однорідні предмети зближуються;
- 4) знаходяться та розвиваються спільні риси для ряду предметів [3].

Основна увага питанню інтеграції навчальних предметів початкової школи приділена у методичних рекомендаціях МОН України (Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 17.08.2016 р. №1/9-437) [6].

Важливість застосування інтегративного підходу в освіті підкреслено в працях багатьох філософів, психологів, вітчизняних та зарубіжних дидактів і методистів, сучасних педагогів та науковців.

Так, дослідник М. Пак зазначає, що інтегративний підхід – це формування цілісної системи узагальнених знань, способів і видів діяльності, забезпечення доцільного об'єднання й синтезу компонентів змісту навчання внутрішньопредметного та міжпредметного характеру. Такий підхід до навчання є методологічним зі своєю «призмою бачення» всього освітнього процесу.

На переконання В. Загвязинського [6], інтегративний підхід до навчання спирається на ідею цілісності навчання, яка має єдність цілей, змісту, засобів, форм і методів навчання.

Л. Гриценко [5] вважає, що інтегративний підхід – це розроблення методів діяльності, конструювання складних об'єктів, що розвиваються, та процес їх дослідження на підставі об'єднання в єдине ціле різноманітних властивостей, моделей, концепцій. Об'єктом конструювання та дослідження є навчання, що розглядається як система та процес встановлення інтеграційних зв'язків.

Нам імпонує думка І. Козловської [9], яка зазначає: інтегративний підхід до вивчення навчальних предметів, на яке спрямовує сучасна дидактика, трансформується від узгодження змісту освіти до глибокої взаємодії, обґрунтованої інтеграції знань, умінь та елементів мислення майбутніх фахівців. Дослідниця сформулювала концептуальні положення щодо застосування інтегративного підходу в освітньому процесі [9], подані нижче:

– використання інтегративного підходу під час вивчення загальноосвітніх і загальнотехнічних дисциплін дає змогу усунути з навчального процесу такі негативні явища, як дублювання, фрагментарність і формалізм знань, перевантаження учнів, оскільки передбачає єдиний підхід до знань, їх системність і взаємодію;

– психолого-педагогічне обґрунтування інтегративного підходу до навчання дозволяє забезпечити логіку формування комплексних понять, розуміння фізичної сутності явищ, що вивчаються різними предметами, правильне й творче застосування знань у майбутній професійній діяльності;

– застосування інтегративного підходу в навчальному процесі повинно бути науково обґрунтованим із метою уникнення псевдоінтеграції та еkleктичності знань у навчальному матеріалі;

– інтеграцію знань доцільно впроваджувати на різних рівнях (мобільність знань, міжпредметні зв'язки, синтез знань, взаємодія знань, формування інтегрованих метапредметів).

Виходячи із зазначеного вище, можна стверджувати, що використання інтегративного підходу до змісту професійної підготовки, синхронізація вивчення спорідненого навчального матеріалу в різних предметах, а також максимальне використання різнопредметних знань із метою вивчення комплексних об'єктів і понять є важливою умовою ефективності навчально-виховного процесу під час професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти.

Синхронізація знань викликає певні зміни в навчальних планах, необхідність перегляду темпів вивчення дисциплін з метою забезпечення наукової основи формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

Застосування інтегративного підходу в процесі підготовки професійно компетентної особистості майбутніх учителів початкової освіти зумовлене значним розширенням можливостей професійно орієнтованого спілкування – від монокультурного до міжкультурного, що знайшло відображення в нових державних стандартах, де професійно орієнтоване міжкультурне спілкування домінує як одне із завдань професійної підготовки.

Інтеграція надає можливості для самореалізації, самовираження творчості викладача, який опрацьовує значний масив інформації й творчо його представляє студентам, сприяє розкриттю й розвитку їхніх здібностей. У майбутніх фахівців з'являється перспектива «вирватися» за межі однієї навчальної програми, сформувати значно більший сегмент з цілісного світосприйняття, що значно посилює навчальну й професійну мотивації.

Як можна помітити із вищезазначеного, інтегративний підхід реалізується через інтегроване навчання, що є одним із ключових понять аналізованої проблематики.

На думку О. Просіної, інтегроване навчання – це «організація педагогічного процесу на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії, розвиток креативного мислення студентів, який здійснюється завдяки систематизації знань зі споріднених предметів мистецького циклу та сприяє формуванню цілісної художньої картини світу особистості» [14, с. 36].

Дослідниця С. Голубенко [4] вважає, що інтегроване навчання – це сукупність послідовних та взаємопов'язаних дій учителя і учня, спрямованих на формування цілісної картини світу на основі об'єднання навчального матеріалу з різних освітніх галузей, з різних навчальних предметів. Оволодіння міжпредметними взаємозв'язками забезпечить у подальшому оволодіння взаємозв'язками між різними системами й у реальному житті.

Під *інтегрованим навчанням* предметів професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти ми *розуміємо організацію педагогічного процесу на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії, яка передбачає розвиток критичного й творчого мислення та здійснюється завдяки систематизації знань зі споріднених предметів, сприяючи формуванню цілісної картини світу особистості.*

Хоч система інтегрованого навчання – це справа майбутнього, та вже на сьогодні стає зрозуміло, що воно стає дієвою моделлю активізації інтелектуальної діяльності та розвивальних прийомів навчання.

У сучасній освіті узвичаїлася міжпредметна інтеграція, що здійснюється різними шляхами [3]:

- створення інтегрованих курсів – навчальних предметів, що адаптують для вивчення та інтегрують знання декількох наук або видів мистецтв;
- розроблення нових форм уроків / занять (урок з міжпредметними зв'язками, інтегроване практичне заняття, бінарне заняття);
- розроблення й упровадження навчальних та наукових проєктів;
- організація тематичних тижнів та днів.

Зрозуміти специфіку інтегрованого навчання дисциплін допоможе розроблення та впровадження *навчальних програм інтегрованих курсів* у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців початкової ланки освіти. Так, наприклад, на нашу думку, можлива інтеграція навчальних курсів лінгводидактичного спрямування з метою формування професійної комунікативної компетентності, що є однією із провідних здатностей майбутніх учителів початкової освіти.

Інтегроване практичне заняття також є потужним стимулятором розумової діяльності студентів за рахунок використання блоку матеріалу з різних галузей, мистецьких творів, завдань проблемного типу та інтерактивних методів роботи з ними. У процесі такої діяльності майбутні вчителі початкової освіти починають аналізувати, зіставляти, порівнювати, шукати зв'язки між предметами і явищами, тобто з інтересом здійснювати

мисленнєву роботу. Впровадження інтегративного підходу перетворює заняття на привабливу форму навчання – інше, незвичне проведення стимулює інтерес студентів, їхню активність, на відміну від одноманітності й зарегульованості уроку, що викликає стомленість та байдужість.

Дослідники педагогічного процесу виокремлюють *внутрішню інтеграцію* (наприклад, поєднання вивчення мов та методик їх навчання) та зовнішню мотивацію (наприклад, поєднання освітніх програм з історії, образотворчого мистецтва, музики з методикою навчання мови). Відтак, інтегративний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти потребує подолання вузькопредметної стереотипності, орієнтації на інтегроване навчання, зокрема створення інтегрованих курсів, а інтеграційні процеси такої підготовки мають бути спрямовані на формування в майбутніх фахівців цілісної картини світу.

Науковці виокремлюють проведення *бінарних лекцій / занять* як своєрідну інтеграцію двох навчальних дисциплін. Уважаємо продуктивним, наприклад, таке поєднання: лекційне заняття з сучасної української літературної мови та сучасної української літератури; сучасної української літератури та образотворчого мистецтва; сучасної української літератури та музичного мистецтва тощо. Бінарні практичні заняття розширюють словниковий запас, сприяють формуванню професійної комунікативної компетентності, є потужним стимулятором мислення – критичного, інтуїтивного, креативного. Використання інтегративного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх учителів допомагає створити іншу емоційну атмосферу, розкрити творчі здібності, сприяє розвитку їхнього мислення та уяви.

Інтеграція може передбачати використання змісту не тільки двох, а й матеріалу трьох-чотирьох предметів: історія педагогіки, дидактика, методика вивчення мови; історія педагогіки, педагогіка, психологія, лінгводидактика; теорія типів тексту, методика навчання української мови, методика навчання англійської мови, методика навчання літературного читання тощо.

Розроблення структури інтегрованого практичного заняття – спільна справа викладачів предметів, що інтегруються. Такі заняття може проводити і один викладач за умови володіння матеріалом різних дисциплін.

Оскільки інтеграція – не самоціль, а певна система організації освіти, то важливим є результати такої організації. Розглянемо переваги бінарних занять над традиційною предметною системою навчання. Дослідники виокремили з-поміж іншого й таке: формування цілісної картини світу; поліпшення розуміння навчального матеріалу кожного з предметів; підвищення мотивації учіння; підвищення рівнів знань студентів із кожної навчальної програми; посилена мисленнєва діяльність майбутніх учителів; підвищення пізнавального інтересу, що проявляється в бажанні активної самостійної діяльності; зменшення перенапруження, перенавантаження завдяки зміні видів діяльності; формування комунікативної компетентності та вміння співпрацювати; залучення студентів до творчої діяльності, що активізує їхнє зацікавлення й особисте ставлення до певних явищ і процесів.

Готуючись до майбутньої професійної діяльності, майбутні вчителі знайомляться зі специфікою організації інтегрованого навчання на практиці. У сучасній початковій ланці освіти, зокрема в 1-2 класах, практикуються й *інтегровані тижні*, сплановані й підготовлені вчителем заздалегідь. На уроках у перебігу проведення тематичних тижнів можлива інтеграція з трьох і навіть чотирьох навчальних предметів початкової школи. Наприклад, під час проведення тематичного тижня «Зимонька-зима», зокрема його першого дня «Миколай іде – чемним діткам дарунки несе», класовод може зінтегрувати математику, природознавство, основи здоров'я і трудове навчання. Мета проведення тематичного дня є також інтегрованою й стосується чотирьох обраних предметів.

Переваги багатопредметного інтегрованого заняття перед традиційним монопредметним очевидні: можна створити сприятливіші умови для розвитку інтелектуальних умінь студентів /учнів, формувати синкретичний різновид мислення, навчити застосовувати теоретичні знання в життєвій практиці, конкретних професійних

ситуаціях, у нових нетипових умовах. Оволодіння інтегративною діяльністю в комплексі оптимізує інтелект, критичне й творче мислення, уяву, фантазію, тобто формує ті здібності, що будуть потрібні в будь-якій сфері діяльності, зокрема й професійній. Інтегровані заняття наближають процес професійної підготовки до життя, натуралізують його, наповнюють сенсом. Використання інтегративного підходу в закладах вищої освіти відповідає вимогам сьогодення та вимогам Концепції «Нова українська школа» зокрема, реалізацією якої будуть займатися сучасні студенти.

Висновки і перспективи подальшого розвитку. Оскільки процеси інтеграції в сучасній освіті – закономірність, яка ґрунтується на філософських, культурологічних, педагогічних, психологічних та інших засадах, уважаємо за доцільне в процесі освітньої діяльності готувати майбутнього вчителя початкової освіти до реалізації інтегрованого підходу в професійній діяльності. Реалізація інтегрованого навчання потребує від сучасного вчителя подолання вузькопредметної стереотипності у вивченні дисципліни, а інтеграційні процеси допоможуть сформувати сучасного критично мислячого й креативного фахівця, якого з нетерпінням чекають діти нової української школи.

До перспектив дослідження відносимо визначення теоретико-методичних основ застосування інтегративного підходу в процесі розроблення освітніх подій (education events) у закладах вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Антонова Н. С. Інтеграційна функція навчання. К: Освіта, 1989. 304 с.
2. Бех І. Д. Інтеграція як освітня перспектива. *Початкова школа*. 2002. № 5. С. 5–7.
3. Голубенко С. М. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі впровадження інтегрованих форм навчання. *Особистісно-професійна компетентність педагога: теорія і практика*: матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції (20 лютого 2019 р.). / за заг. ред. Л. В. Серих. Суми: НІКО, 2019. С. 63–64.
4. Голубенко С. М. Інтегроване навчання – підхід, що базується на розумінні цілісної картини світу дітьми. *Глухівські наукові читання – 201. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук*: матеріали ІХ Міжнародної інтернет-конференції молодих учених і студентів, 25-29 листопада 2019 р. С. 12–13.
5. Гриценко Л. И. Теория и практика обучения – интегративный подход : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. М.: Издательский дом «Академия», 2008. 240 с.
6. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 17.08.2016 р. №1/9-437. URL: <http://mon.gov.ua/ua/npra?params=&&key=&from=17.082016&to=&num=1/9-437&category=10&tag=>] (дата звернення 22.01.2020 р).
7. Нова українська школа: poradnik dla vchytela / під заг. ред. Н.М. Бібік. К.: ТОВ «Видавничий дім Плеяди», 2017. 206 с. URL: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>] (дата звернення 11.02.2019).
8. Загвязинский В. Теория обучения: современная интерпретация : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Издательский дом «Академия», 2008. 192 с.
9. Козловська І. М. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи: дидактичні основи: монографія / за ред. С. У. Гончаренка. Львів: Світ, 1999. 302 с.
10. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
11. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти: навч. посібник. К.: Центр «Магістр» Творчої спілки вчителів України, 1996. 256 с.
12. Ляшенко О. І. Стратегія якості як основа освітньої політики країн світу. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи: посібник / за заг. ред. Локшиної О. І. МОНУ. К.: К.І.С., 2004. С. 9–14.
13. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика: монографія. К.: Промінь, 2006. 432 с.
14. Просіна О. В. Інтегроване навчання як педагогічна категорія: специфіка у викладанні предметів мистецького циклу. *Педагогіка і психологія: науково-теоретичний та інформаційний вісник НАПН України*. № 1 (94). 2017. С. 33–38.
15. Рекуненко В. В. Методика проведення бінарних занять. К.: УМК із підготовки молодших спеціалістів. 1995. 277 с.
16. Энциклопедия профессионального образования: В 3-т. / научн. ред. С. Я. Батышев (предисл.) и др. Т. 3. М.: Профессиональное образование, 1999. 448 с.

INTEGRATIVE APPROACH TO PROFESSIONAL TRAINING OF INTENDING PRIMARY EDUCATION TEACHERS

Biriuk Liudmyla

doctor of pedagogical sciences, professor, head of primary education pedagogy and psychology department
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv national pedagogical university

Pishun Serhii

candidate of pedagogical sciences, associate professor primary education pedagogy and psychology department
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv national pedagogical university

Introduction. *In the conditions of reforming Ukrainian education, updating the content and improving the quality of education in its entire links integration processes are a priority in the overall development of the educational process and are aimed at the implementation of many principles of education, that involve the integration of national history, Ukrainian culture, traditions, the openness of education, which in turn causes integration into the world educational space.*

The purpose is to consider the importance of the integrative approach as a methodological basis for the professional training of intending primary education teachers.

Methods: *theoretical analysis of scientific literature and historical sources, systematization and generalization.*

Results. *The integrative education means the scientifically grounded, organic interpenetration of different fields of knowledge in order to optimize and increase the efficiency of forming a holistic picture of the world of students within the same subject.*

Integration is a state of internal integrity, connectedness of differentiated parts and functions of the system, and a process that leads to this state. Integration is the creation or restoration of integrity. It is the highest form of interaction because it involves not only inter-influence and interconnection, but also the interpenetration of elements.

The integrative approach grows from harmonization of the content of education to deep interaction, reasonable integration of knowledge, skills and elements of thinking of intending specialist. The integrative approach is implemented through integrated learning, which is one of the key concepts of the analyzed problem.

We understand integrated training for intending primary school teachers as the organization of a pedagogical process on the basis of subject-subjective interaction, which involves the development of critical and creative thinking and is carried out through the systematization of knowledge in related subjects, facilitating the formation of the personality's holistic picture of the world.

In modern education, cross-curricular integration is carried out in various ways: creation of integrated courses; development of new forms of lessons / classes (lessons with cross-curricular links, integrated practical classes, binary lessons); development and implementation of educational and scientific projects; organization of thematic weeks and days (events).

Originality. *The New Ukrainian School Concept provides implementation of an integrative approach. Nowadays integration requirements have begun to be realized in primary level of education. The training of intending primary school teachers in higher education institutions is not yet aimed at meeting the requirements of the concept regarding the use of integration. The novelty of the publication is to emphasize the professional training of intending professionals in the context of an integrative approach, including the use of cross-curricular integration, in-curricular integration, the use of integrative forms of learning, and integrative educational activities (events).*

Conclusion. *In the process of integration, intending primary education teachers begin to analyze, collate, compare, and seek connections between subjects and phenomena, that is, with an interest in thinking. The introduction of an integrative approach turns classes into an attractive form of study - another, unusual conduct stimulates the students' interest, their activity, as opposed to the uniformity and regularity of ordinary classes, which causes fatigue and indifference.*

Key words: *integration, integrative approach, integrated learning, integrated practical class, binary class.*

References

1. Antonova N.S. (1989). Intehratsiyna funktsiya navchannya. K: Osvita. 304 s. [in Ukrainian]
2. Bekh I. D. (2002) Intehratsiya yak osvithna perspektyva // Pochatkova shkola. №5. S.5-7. [in Ukrainian]
3. Holubenko S. M. (2019). Formuvannya komunikatyvnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u protsesi vprovadzhennya intehrovanykh form navchannya. Osobystisno-profesiyna kompetentnist' pedahoha: teoriya i praktyka: materialy III Vseukrayins'koyi naukovo-metodychnoyi konferentsiyi (20 lyutoho 2019 r.). /za zah. red. L.V. Syerykh. Sumy : NIKO. S. 63 – 64. [in Ukrainian]
4. Holubenko S.M. (2019) Intehrovane navchannya – pidkhid, shcho bazuyet'sya na rozuminni tsilisnoyi kartyny svitu dit'my. Hlukhivs'ki naukovy chytannya – 201 Aktual'ni pytannya suspil'nykh ta humanitarnykh nauk: Materialy IKH Mizhnarodnoyi internet-konferentsiyi molodykh uchenykh i studentiv, 25-29 lystopada 2019 r. S. 12 - 13. [in Ukrainian]
5. Hrytsenko L. Y. (2008). Teoryya y praktyka obuchenyya – yntehrativnyy pokhod : ucheb. posob. dlya stud. vyssh. ucheb. zavedenyy. M.: Yzdatel'skyy dom «Akademyya». 240 s. [in Russian]
6. Dodatok do lysta Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 17.08.2016 r. №1/9-437 [Elektronnyy resurs] Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/ua/npa?params=&&key=&from=17.082016&to=&num=1/9-437&category=10&tag=> (data zvernennya 2201.2020 r). [in Ukrainian]
7. [Elektronnyy resurs] / pid zah. red. N.M. Bibik. K.: TOV «Vydavnychyy dim Pleyady», 2017. 206 s. Rezhym dostupu: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf> (data zvernennya 11.02.2019). [in Ukrainian]
8. Zahvyazynskyy V. (2008). Teoryya obuchenyya: sovremennaya ynterpretatsiya : ucheb. posobyе dlya stud. vyssh. ucheb. zavedenyy. M.: Yzdatel'skyy dom «Akademyya». 192 s [in Russian]
9. Kozlovs'ka I. M. (1999). Teoretyko-metodolohichni aspekty intehratsiyi znan' uchniv profesiyno-tekhnichnoyi shkoly: dydaktychni osnovy: monohrafiya / za red. S.U. Honcharenka. L'viv : Svit. 302 s. [in Ukrainian]
10. Natsional'na stratehiya rozvytku osvity v Ukrayini na period do 2021 roku [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. [in Ukrainian]
11. Lutay V. S. (1996). Filosofiya suchasnoyi osvity: navch. posibnyk. K.:Tsentr «Mahistr» Tvorchoyi spilky vchyteliv Ukrayiny. 256 s. [in Ukrainian]
12. Lyashenko O. I. Stratehiya yakosti yak osnova osvith'ovyi polityky krayin svitu. Monitorynh yakosti osvity: svitovi dosyahnennya ta ukrayins'ki perspektyvy : posibnyk / za zah. red. Lokshynoyi O.I. MONU. K. : K.I.S., 2004. – S. 9 – 14. [in Ukrainian]
13. Masol L. M. (2006). Zahal'na mystets'ka osvita : teoriya i praktyka : monohrafiya. K: Promin'. 432 s.
14. Prosina O. V. (2017). Intehrovane navchannya yak pedahohichna katehoriya: spetsyfika u vykladanni predmetiv mystets'koho tsykladu. Pedahohika i psykholohiya : naukovo-teoretychnyy ta informatsiynyy visnyk NAPN Ukrayiny. №1. (94). S. 33-38. [in Ukrainian]
15. Rekunenko V. V. (1995). Metodyka provedennya binarnykh zanyat'. K.: UMK iz pidhotovky molodshykh spetsialistiv. 277s. [in Ukrainian]
16. Éntsyklopedyya professyonal'noho obrazovanyya: V 3-tt. (1999) / nauchn. red. S.YA. Batyshev (predysl.) y dr. T. 3. M.: Professyonal'noe obrazovanye. 448 s. [in Russian]

ИНТЕГРАТИВНОЙ ПОДХОД К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Бирюк Людмила Яковлевна

доктор педагогических наук, профессор,

заведующая кафедрой педагогики и психологии начального образования

Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

Пишун Сергей Григорьевич

кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики и психологии начального образования

Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

В статье рассмотрена роль интегративного подхода как методологической основы профессиональной подготовки будущих учителей начального образования, выяснены значения основных понятий названного подхода: интеграция, интегративный подход, интегрированное обучение, интегрированный учебный курс, интегрированное практическое занятие, бинарное занятие. Определена специфика проведения интегрированных практических занятий, в частности бинарных.

Ключевые слова: интеграция, интегративный подход, интегрированное обучение, интегрированное практическое занятие, бинарное занятие.

Отримано редакцією 10.01.2020 р.